

Innst. O. nr. 56

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 27 (2006-2007)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirkosomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Paris-konvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

I proposisjonen ber Regjeringen om Stortingets samtykke til at Norge ratifiserer endringsprotokoller til Pariskonvensjonen om erstatningsansvar på atomenergiens område og Brusselkonvensjonen (tilleggs-konvensjonen). Videre foreslås det endringer i lov om atomenergivirkosomhet til gjennomføring av endringsprotokollene. Forslaget berører hovedsakelig lovens kapittel om erstatning og forsikring (atoman-svaret).

De endringer protokollene medfører, vil gi skadelidte et sterkere erstatningsrettslig vern enn dagens regler, fordi beløpsgrensene økes betraktelig både for erstatningsansvaret for innehaveren av atomanlegg etter Pariskonvensjonen og for statenes tilleggsytelser etter Brusselkonvensjonen. Videre innføres en detaljert definisjon av hva som er å anse som atomskade i Pariskonvensjonens forstand, og det geografiske virkeområdet for konvensjonene utvides. Av særlig viktighet for Norge er videre at Pariskonvensjonens jurisdiksjonsbestemmelser endres, slik at kyststaten vil ha domsmyndighet over atomulykker som inntreffer i dens økonomiske sone.

Rådet i EU har truffet beslutning om samtidig ratifikasjon av endringsprotokollene for de EU-stater som er parter i Pariskonvensjonen om mulig innen

31. desember 2006. EU-landenes ratifikasjon ser imidlertid ut til å ville bli noe forsinket. Departementet ser for sin del ingen grunn til at Norge skal utsette ratifikasjonsprosessen.

Justisdepartementet går inn for at Norge tar et forbehold til den reviderte Pariskonvensjonen, i samsvar med et utkast til felleserklæring fra konvensjonsstatene om forhåndssamtykke av forbehold om å anvende et lavere erstatningsbeløp enn konvensjonens alminnelige ansvarsgrense når erstatning skal ytes for skade lidt i visse ikke-konvensjonsstater som ikke tilbyr tilsvarende erstatningsrettslig vern.

I proposisjonen omtales forslagene til endringer i norsk rett som er nødvendige for at Norge skal kunne ratifisere endringsprotokollene. Det foreslås blant annet at definisjonen av atomskade i atomenergiloven endres for å tilpasse den til den reviderte Pariskonvensjonen, og at det tas inn en oppregning i lovteksten av de tapsposter som etter endringsprotokollen skal være omfattet av atoman-svaret. Videre foreslås det å utvide det geografiske virkeområdet for atomenergiloven kapittel III, slik at det svarer til det utvidede stedlige virkeområdet for den reviderte Pariskonvensjonen, og at kapitlets jurisdiksjonsbestemmelser endres i samsvar med endringsprotokollene. I tillegg foreslås det å øke lovens ansvarsgrenser i samsvar med de økte ansvarsbeløpene i Pariskonvensjonen og Brusselkonvensjonen. For innehaverens erstatningsansvar innebærer dette en økning av den alminnelige ansvarsgrensen fra 60 millioner spesielle trekkrettigheter (SDR) til 700 mill. euro. Det foreslås også å endre reglene om foreldelse av ansvaret, herunder å utvide foreldelsesfristen for erstatningskrav som gjelder personskade og tap av menneskeliv fra 10 år til 30 år.

Erstatningsansvaret for innehavere av atomanlegg i Norge er i dag sikret ved statsgaranti. Rammen for denne vil måtte økes til 700 mill. euro. Økte an-

svarsgrenser vil ikke medføre økte private kostnader i form av høyere forsikringspremier, unntatt for utenlandstransporter, som statsgarantien ikke omfatter. Det kan bli aktuelt for Norge å bidra med mer midler enn tidligere ved eventuelle atomulykker i andre konvensjonsstater, ettersom beløpsgrensene for tilleggsetelser av statsmidler også øker.

Ved vurderingen av om Norge bør ta forbehold til den reviderte Pariskonvensjonen er det av interesse hva øvrige konvensjonsstater, og særlig de øvrige nordiske land, kommer til å gjøre. Tyskland tok opprinnelig opp spørsmålet om forbehold til endringsprotokollen, og har signalisert at man ved gjennomføringen av endringsprotokollene vil fastsette et gjensidighetsprinsipp med hensyn til erstatningsbeløp for stater som ikke er part i konvensjonen, med unntak av stater som ikke har atomanlegg på sitt territorium. I samsvar med dette vil Tyskland ta forbehold i forhold til ansvarsbeløpets størrelse for stater som nevnt i Pariskonvensjonen. Finland har også gitt uttrykk for at et slikt forbehold er nødvendig for å ivareta finske interesser. For Sveriges del ble det anbefalt at Sverige tar et tilsvarende forbehold. Selv om Norge er i en annen situasjon enn disse landene med hensyn til omfanget av nåværende kjernefysisk virksomhet, vurderer departementet det slik at også Norge bør ta et tilsvarende forbehold. Danmark har ennå ikke tatt stilling til spørsmålet om forbehold.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Ingrid Heggø, Hilde Magnusson Lydvo og Tone Merete Sønsterud, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Morten Ørsal Johansen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Saxi, viser til det fremlagte forslaget om endringer i lov om atomenergivirksomhet og om forslag til samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller til Pariskonvensjonen av 1960 og Brusselkonvensjonen av 1963 som begge omhandler erstatningsansvar på atomenergiens område.

Komiteen vil peke på at atomenergi er en betydelig energikilde i mange land og at nye atomenergianlegg er under planlegging og bygging i flere europeiske land, herunder Finland. Selv om sikkerhets spørsmål er viet stor oppmerksomhet ved produksjon og anvendelse av atomenergi, kan ulykker likevel ikke utelukkes. Ulykken i Tsjernobyl er en dramatisk dokumentasjon på det enorme skadeomfanget ulykker ved atomenergianlegg kan ha. Komiteen mener det er viktig og nødvendig med gode erstatnings-

ordninger og at de aktuelle konvensjonene endres slik at skadelidte gis et sterkere erstatningsrettslig vern enn dagens regler. Den foreslåtte økningen av den alminnelige ansvarsgrensen fra 60 mill. spesielle trekkrettigheter (SDR) til 700 mill. EURO og utvidet foreldelsesfrist for erstatningskrav som gjelder personskade og tap av menneskeliv fra 10 til 30 år, er derfor riktig vei å gå.

Komiteen har med særlig interesse merket seg at Pariskonvensjonens jurisdiksjonsbestemmelser endres, slik at Norge som kyststat får domsmyndighet over atomulykker som inntreffer i norsk økonomisk sone. Komiteen mener dette er av spesielt stor betydning for et land som Norge der en vesentlig del av landets verdiskaping er knyttet til offshore petroleumsvirksomhet og marine næringer.

Komiteen støtter Regjeringens forslag om at Norge skal ta forbehold til den reviderte Pariskonvensjonen slik bl.a. Sverige, Finland og Tyskland har signalisert at de vil gjøre.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område

I

Lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet endres slik:

§ 1 bokstav e, h, j, k, l, m og n skal lyde:

- (e) atomanlegg:
atomreaktoranlegg;
fabrikk for framstilling eller behandling av atomsubstans,
fabrikk for separasjon av isotoper i atombrensel,
fabrikk for opparbeiding av bestrålt atombrensel, innretning for lagring av atomsubstans, bortsett fra innretning som er bestemt til bare å brukes til midlertidig oppbevaring under transport,
anlegg for deponering av atomsubstans, reaktor, fabrikk, innretning eller anlegg av nevnte slag som er under nedlegging,
og etter departementets nærmere bestemmelse annen innretning der det fins atombrensel eller radioaktivt produkt;

- (h) atomskade:
skade som faller under § 21 nr. 1 og som skyldes ioniserende stråling som et resultat av radioaktive egenskaper eller en forening av radioaktive og giftige, eksplosive eller andre farlige egenskaper ved
- (i) atombrensel eller radioaktivt produkt i et atomanlegg,
 - (ii) annen strålekilde i et atomanlegg,
 - (iii) atomsustans som kommer fra, har opphav i eller er sendt til et atomanlegg;
- (j) Pariskonvensjonen:
den konvensjon om erstatningsansvar på atomenergiens område som ble inngått i Paris 29 juli 1960 og endret ved *protokoller* 28 januar 1964, 16 november 1982 og 12 februar 2004 ;
- (k) Tilleggskonvensjonen:
den konvensjon til utfylling av Pariskonvensjonen som ble inngått i Brussel 31 januar 1963 og endret ved *protokoller* 28 januar 1964, 16 november 1982 og 12 februar 2004;
- (l) Wienkonvensjonen:
den konvensjon om erstatningsansvar for atomskade som ble inngått i Wien 21 mai 1963, og som med virkning for noen stater er endret ved *protokoll* 29 september 1997;
- (m) konvensjonsstat:
stat som er tilsluttet *Pariskonvensjonen*;
- (n) *Fellesprotokollen*:
den fellesprotokoll i tilknytning til *Wienkonvensjonen* og *Pariskonvensjonen* som ble inngått i Wien 21 september 1988.

§ 8 nr. 2 skal lyde:

2. Departementet kan endre oppstilte vilkår og sette nye vilkår for konsesjon eller *løyve* når det finnes påkrevet av hensyn til sikkerheten eller erstatningsvernet. Dersom de nye *vilkårene* medfører urimelig endring i de økonomiske forutsetninger for den som har fått konsesjon eller *løyve*, og de går ut over det som følger av hans plikt til å holde anlegg og utstyr i forskriftsmessig og forsvarlig stand og til å sikre mot skade, kan domstolen tilkjenne ham erstatning av statskassen i den utstrekning som finnes rimelig.

§ 12 skal lyde:

§ 12 (endringer i anleggs- og driftsforhold)

Dersom en innehaver akter å gjennomføre en endring i anleggets konstruksjon, drift eller ledelse som avviker fra det som lå til grunn for godkjenning etter § 11 nr. 2, og som kan ha betydning for sikkerheten, plikter han før endringen settes i verk å legge saken frem for Statens strålevern til godkjenning.

§ 13 nr. 1 skal lyde:

1. Driften av et atomanlegg står under løpende tilsyn av Statens strålevern. Strålevernet skal påse at konsesjonsvilkårene blir fulgt, og at kravene i § 11 nr. 2 til enhver tid er oppfylt, og at driften av anlegget (derunder anbringelse av radioaktivt avfall) ligger innenfor driftsforskriftene og for øvrig er forsvarlig.

§ 13 nr. 2 første punktum skal lyde:

Statens strålevern kan gi de pålegg som *trengs* for å sikre at kravene i nr. 1 ovenfor blir oppfylt.

§ 14 nr. 3 skal lyde:

3. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 gjelder tilsvarende for tilsynsmyndigheten etter § 13 nr. 3 for virksomhet som er underlagt dens tilsyn.

§ 16 første ledd andre punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder for den som driver virksomhet som er pålagt løyvetvang eller meldeplikt i eller i medhold av § 5, *likevel* slik at tilsynsmyndigheten etter § 13 nr. 3 i tilfelle trer i stedet for Statens strålevern.

§ 18 skal lyde:

§ 18 (stedlig virkeområde)

1. *Reglene i dette kapittel gjelder for atomskade som oppstår på et geografisk område eller om bord i et skip eller et fly der Pariskonvensjonen får anvendelse etter konvensjonen artikkel 2 bokstav a.*
2. *Hvis en atomulykke skjer her i riket og innehaveren av et atomanlegg her er ansvarlig for ulykken etter kapitlets regler ellers, kan det også kreves erstatning for atomskade som oppstår i en stat som ikke er konvensjonstat, og som ligger utenfor det området der Pariskonvensjonen får anvendelse etter konvensjonens artikkel 2 bokstav a, eller om bord i et skip eller fly registrert i en slik stat.*
3. Kongen kan bestemme
 - a) at reglene i dette kapittel helt eller delvis skal gjelde atomskade oppstått her i riket eller i en annen konvensjonstat eller på det åpne hav, selv om ulykken er skjedd i en stat som ikke er konvensjonstat. Slik bestemmelse kan gjøres betinget av gjensidighet mellom Norge og vedkommende konvensjonstat der atomskaden er oppstått eller der skadelidte hører hjemme,
 - b) at en stat som ikke er konvensjonstat, helt eller delvis skal likestilles med konvensjonstat etter reglene i kapitlet her.
4. Kongen kan videre bestemme at det ikke skal

ytes erstatning etter reglene i kapitlet her eller etter andre erstatningsregler for atomskade som er oppstått i en *stat som ikke er konvensjonstat*, uten for så vidt det etter denne stats lovgivning eller etter overenskomst foreligger gjensidighet. Slik bestemmelse kan Kongen treffe generelt eller med virkning i forhold til nærmere bestemte stater.

- Uten hinder av bestemmelsene i paragrafen her kan regresskrav gjøres gjeldende mot vedkommende innehaver i samsvar med reglene i § 28.

Nåværende § 19 oppheves.

Nåværende § 20 blir ny § 19, som skal lyde:

§ 19 (innehaverens ansvar for ulykke i atomanlegg)

Innehaveren skal erstatte atomskade voldt ved atomulykke som skjer i *innehaverens* atomanlegg. Dette gjelder likevel ikke atomskade som utelukkende skyldes deltakelse av atomsubstans som bare midlertidig er oppbevart i anlegget under transport, såfremt en annen innehaver er ansvarlig for skaden etter skriftlig avtale og slikt ansvar er forenlig med reglene i § 22, *jf.* §§ 24 og 25.

Nåværende § 24 blir ny § 20, som skal lyde:

§ 20 (objektivt ansvar m.m.)

- Innehaveren er ansvarlig selv om han er uten skyld i skaden.
- Innehaver av atomanlegg her i riket er ikke ansvarlig etter reglene i dette kapittel, dersom atomulykken direkte skyldes krigshandling eller liknende handling under væpnet konflikt, invasjon, borgerkrig eller *opprør*. Om ansvar for innehaver av atomanlegg i utlandet i tilfelle som nevnt gjelder anleggstatens lovgivning.
- Erstatning for ikke-økonomisk skade skal bare gis for så vidt anleggets innehaver er ansvarlig for skaden etter reglene i lov 13 juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 3.

Nåværende § 25 blir ny § 21, som skal lyde:

§ 21 (*tapsposter som omfattes*)

- Erstatning for atomskade etter reglene i dette kapittel omfatter følgende tapsposter:*
 - skade på person eller en persons død,*
 - tap av eller skade på fast eiendom eller løsøre,*
 - ytterligere økonomisk tap som følge av tap, skade eller død som nevnt i bokstav a eller b, når den som kan kreve erstatning etter bokstav a eller b kan kreve dette etter alminnelige erstatningsrettslige regler,*
 - kostnader ved rimelige tiltak til utbedring av*

forringet miljø, med mindre miljøforringelsen er ubetydelig, forutsatt at slike tiltak er eller blir iverksatt av, eller etter vedtak av eller samtykke av en forurensningsmyndighet etter forurensningsloven eller av Statens strålevern,

- tap av inntekt fra en direkte økonomisk interesse i en bruk av eller en fordel av miljøet, med mindre miljøforringelsen er ubetydelig,*
 - kostnader ved rimelige forebyggende tiltak og tap eller skade som følger av slike tiltak.*
- Reglene i kapitlet her gjelder ikke skade på atomanlegget selv, andre atomanlegg på samme anleggsområde, derunder anlegg under *bygging*, eller skade på ting som på ulykketiden var på anleggsområdet og ble brukt eller var der for å bli brukt i forbindelse med noen av de nevnte anlegg, *jf.* likevel § 27 nr. 3.
 - Med den begrensning som følger av § 30 nr. 3, omfatter ansvaret for *innehaveren* av atomanlegg her i riket også skade som under transport voldes det transportmiddel der den skadevoldende atomsubstans befant seg da ulykken skjedde. Er *innehaveren* av anlegg i *en* annen konvensjonstat ansvarlig for ulykken, avgjøres spørsmålet om hans ansvar for skade på transportmiddelet etter anleggstatens lovgivning.

Nåværende § 21 blir ny § 22.

Nåværende § 22 blir ny § 23, som skal lyde:

§ 23 (innehaverens ansvar i andre tilfelle)

Er skadevoldende atomsubstans på ulykketiden ikke i noe atomanlegg og heller ikke under transport, skal ansvaret for atomskaden ligge hos den innehaver av atomanlegg i *en* konvensjonstat som på ulykketiden eller senest før ulykken hadde atomsubstansen i sin besittelse, eller som utrykkelig har påtatt seg ansvaret i skriftlig avtale. Men hadde atomsubstansen vært under transport uten at noen innehaver i *en* konvensjonstat hadde fått den i sin besittelse mellom transportens avbrytelse og ulykken, skal skaden erstattes av den innehaver eller annen person som ved transportens avbrytelse var ansvarlig etter reglene i § 22 for atomulykke under transporten. Var atomsubstansen på annen måte sist kommet fra en *stat som ikke er konvensjonstat*, uten at noen innehaver i *en* konvensjonstat hadde fått substansen i sin besittelse før ulykken, gjelder § 22 nr. 5 tilsvarende.

§ 24 skal lyde:

§ 24 (*krav om økonomisk interesse ved innehaverens overtakelse av ansvar*)

Ansvar etter §§ 22 og 23 går bare over fra en innehaver av et atomanlegg til en annen innehaver

dersom den overtakende innehaveren har en direkte økonomisk interesse i den aktuelle atomsubstansen.

Nåværende § 23 blir ny § 25, som skal lyde:

§ 25 (fraktførers overtakelse av ansvar)

Kongen kan etter søknad fra en fraktfører eller liknende som utfører transport som omhandlet i § 22, bestemme at søkeren skal være ansvarlig istedenfor innehaveren av et atomanlegg her i riket for atomulykke som måtte skje under transporten. Slik bestemmelse kan ikke treffes uten innehaverens samtykke og ikke uten at det foreligger garantierklæring i samsvar med § 37. Treffes slik bestemmelse, skal det som etter denne lov gjelder for innehaveren, isteden gjelde for søkeren for så vidt angår atomulykke under transporten. Det samme gjelder dersom tilsvarende bestemmelse treffes etter loven i en annen konvensjonstat med hensyn til skade som innehaveren av atomanlegg i den staten ellers skulle være ansvarlig for.

§ 27 nr. 3 skal lyde:

3. Erstatningskrav for atomskade som innehaveren ikke er ansvarlig for etter § 20 nr. 2 eller § 21 nr. 2 eller 3 eller tilsvarende bestemmelser i annen lovgivning eller konvensjon som nevnt foran i nr. 1 eller 2, kan bare gjøres gjeldende mot enkeltperson som selv forsettlig har voldt skaden. For skade på transportmiddel i tilfelle som nevnt i § 21 nr. 3 annet punktum skal likevel dessuten innehaveren – uansett bestemmelse om ansvarsfritakelse i anleggstatens lovgivning – være ansvarlig i samsvar med alminnelige erstatningsregler, når ikke annet er avtalt.

§ 27 nr. 5 skal lyde:

5. Om dekning av statsmidler gjelder bestemmelsene i §§ 39 til 43.

§ 28 nr. 2 skal lyde:

2. Er atomulykken skjedd eller skaden oppstått i en stat som ikke er konvensjonstat, kan regress hos den innehaveren som bortsett fra § 18 ville vært ansvarlig for skaden, bare kreves av noen som har sitt hovedforretningssted her eller i en annen konvensjonstat, eller av folk i dennes tjeneste. Ved transport som omhandlet i § 22 nr. 1 til mottaker i en stat som ikke er konvensjonstat, skal avsenderens ansvar likevel ikke i noe tilfelle gjelde atomulykke som inntreffer etter at atomsubstansen er blitt losset i bestemmelseslandets område fra det transportmiddel som har ført substansen til dette land. Ved transport som omhandlet i § 22 nr. 2 fra avsender i en stat som ikke er konvensjonstat skal mottakerens ansvar ikke gjelde

atomulykke som inntreffer før atomsubstansen er blitt lastet på det transportmiddel som skal føre substansen fra avsenderstatens område.

§ 28 nr. 4 oppheves.

§ 30 nr. 1 skal lyde:

1. Innehaverens samlede ansvar for atomskader som følge av en og samme atomulykke er i alminnelighet begrenset til 700 millioner euro. Kongen kan i særlige tilfelle under hensyn til anleggets størrelse og art, omfanget av transport og forholdene ellers fastsette et annet begrensingsbeløp, likevel ikke under 80 millioner euro.

§ 30 nr. 3 skal lyde:

3. Dersom det ved en atomulykke under transport voldes atomskade på det transportmiddel der den skadevoldende atomsubstans befant seg da ulykken skjedde, skal ansvaret for slik skade ikke føre til at ansvaret for annen atomskade begrenses til et lavere beløp enn 80 millioner euro.

§ 30 nytt nr. 5 skal lyde:

5. Når erstatning kan kreves for skade som oppstår i en stat som nevnt i Pariskonvensjonen artikkel 2 bokstav a (ii) eller (iv), jf. § 18 nr. 1, kan Kongen fastsette et lavere erstatningsbeløp enn nevnt i paragrafen her, i den utstrekning denne staten ikke på gjensidig grunnlag stiller tilsvarende ytelser til rådighet.

§ 32 nr. 4 tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 44 og 45 om stedlig myndighetsområde gjelder tilsvarende for tingretten.

§ 34 skal lyde:

§ 34 (foreldelse)

1. Selv om et erstatnings- eller regresskrav mot en innehaver eller dennes garantist ikke er foreldet tidligere etter alminnelige foreldelsesregler, faller det iallfall bort dersom det ikke er anerkjent eller gjort gjeldende ved rettslig skritt
 - a) innen 30 år etter vedkommende atomulykke dersom det gjelder skade på person eller en persons død, eller
 - b) innen 10 år etter vedkommende atomulykke for annen atomskade enn nevnt i bokstav a.
2. Foreldelsesloven § 9 nr. 2 gjelder ikke.
3. Er det etter konvensjon domsmyndighet for erstatningskravet i flere konvensjonstater (jf. § 44), bevares kravet også såfremt
 - a) det foretas rettslig skritt til inntale av kravet i en slik fremmed konvensjonstat innen de der

gjeldende frister og før domsmyndigheten måtte være lagt utelukkende til et annet land ved *beslutning av Det europeiske atomenergitribunal*, eller på annen konvensjonsbestemt måte, eller

- b) det settes fram rettidig begjæring til rette myndighet i en konvensjonstat om å innlede skritt for å få truffet avgjørelse om domsmyndighet i samsvar med *Pariskonvensjonen*.

Blir domsmyndigheten lagt til Norge ved avgjørelse som nevnt under bokstav a eller b foran, faller virkningen av den rettidige påtale eller begjæring bort, dersom ikke kravet deretter blir gjort gjeldende her i riket innen den frist som måtte bli fastsatt av nevnte internasjonale domstol eller på annen konvensjonsbestemt måte, eller – om noen slik frist ikke blir fastsatt – innen seks måneder etter avgjørelsen.

4. Paragrafen her gjelder ikke statens regressrett mot innehavere i medhold av § 39 nr. 2 bokstav b eller § 43.

§ 39 nr. 1 skal lyde:

1. Innen grensen av ansvarsbeløpet etter § 30 nr. 1, *jf. nr. 3, 4 og 5*, innestår staten for at det ansvar for atomulykker blir oppfylt som innehavere av atomanlegg her i riket har etter dette kapittel eller tilsvarende regler i annen konvensjonstat. Dette gjelder likevel ikke mulig ansvar for atomulykke som nevnt i § 20 nr. 2.

§ 40 nr. 1 skal lyde:

1. I den utstrekning erstatningskrav mot innehaver av atomanlegg til fredelige formål som ligger *i Norge eller annen stat tilsluttet Tilleggskonvensjonen*, ikke kan fyldestgjøres på grunn av ansvarsbegrensningen etter § 30, *jfr. § 31*, men for øvrig kan gjøres – og i tide er gjort – gjeldende mot innehaveren *eller dennes garantist* i samsvar med reglene i kapitlet her, skal kravene dekkes av statsmidler, innen de grenser § 41 setter, såfremt *kravene gjelder atomskade oppstått*
- a) *innenfor territoriet til Norge eller en annen stat som er tilsluttet Tilleggskonvensjonen*,
- b) *i eller over havområder utenfor territorialfarvannet til Norge eller en annen stat som er tilsluttet Tilleggskonvensjonen, men ikke medregnet andre staters territorialfarvann, og bare dersom skaden har rammet*
- (i) *en statsborger i Norge eller en annen stat som er tilsluttet Tilleggskonvensjonen, eller*
- (ii) *om bord i eller på et skip som fører flagget til en av disse statene, eller*

(iii) *om bord i eller på et luftfartøy registrert i en av disse statene, eller*

(iv) *i eller på en kunstig øy, installasjon eller byggverk under en slik statsjurisdiksjon,*

- c) *innenfor eller over den eksklusive økonomiske sone eller kontinentalsokkelen til Norge eller en annen stat som er tilsluttet Tilleggskonvensjonen, i forbindelse med utnyttning eller utforskning av naturressurser som er der.*

Ansvaret for den norske stat etter paragrafen her gjelder bare dersom norske domstoler har domsmyndighet for krav mot innehaveren eller dennes garantist etter § 44, og denne domsmyndigheten bygger på Pariskonvensjonen artikkel 13.

§ 40 nr. 2 første punktum skal lyde:

Med *statsborger likestilles* i paragrafen her staten selv, dens administrative inndelinger eller enheter samt offentlig eller privat selskap, forening, stiftelse, interessentskap eller enhver annen sammenslutning som har sitt sete eller for øvrig hører hjemme i slik stat.

§ 40 nr. 3 første punktum skal lyde:

Uansett om innehaveren er ansvarlig, kan krav i tilfelle atomulykke som nevnt i § 20 nr. 2 eller skade som nevnt i § 21 nr. 2 og 3 ikke kreves dekket av statsmidler etter paragrafen her.

§ 41 nr. 1 skal lyde:

1. De sammenlagte erstatningssummer som kan kreves utbetalt for atomskader som følge av en og samme atomulykke, dels fra den eller de ansvarlige innehavere etter kapitlets regler, dels av statsmidler etter § 40, skal ikke overstige *1,5 milliarder euro, eller det høyere beløp som måtte følge av tilleggskonvensjonen artikkel 12 bis*. I tillegg kommer renter og sakskostnader.

§ 42 nr. 1 skal lyde:

1. Erstatningsansvar som er bortfalt på grunn av 10 års eller 30 års fristene i § 34 eller tilsvarende regler i annen konvensjonstat, skal dekkes av staten når kravet gjelder personskade oppstått her i riket ved atomulykke som en innehaver av atomanlegg her var ansvarlig for, såfremt det er unnskyldelig at kravet ikke i tide ble gjort gjeldende mot innehaveren *eller dennes garantist*. For å bevares må kravet gjøres gjeldende ved rettslig skritt mot vedkommende departement før innehaverens ansvar ville ha vært foreldet etter alminnelige norske foreldelsesregler, og senest innen 50 år etter atomulykken. Dersom andre

krav etter samme ulykke ikke har fått full dekning på grunn av begrensingsreglene i § 32 eller i tilfelle § 41 eller etter tilsvarende regler i annen konvensjonstat, nedsettes erstatningen av statsmidler etter paragrafen her i samme forhold.

Nåværende § 43 oppheves.

§ 44 blir ny § 43 og skal lyde:

§ 43 (statens regressrett)

Om ikke annet er særskilt bestemt i medhold av dette kapittel eller overenskomst med fremmed stat, kan staten for utlegg etter §§ 40 til 42 bare kreve regress hos enkeltperson som selv måtte ha voldt skaden forsettlig, hos den som måtte være ansvarlig for ioniserende stråling som nevnt i § 29 nr. 2, eller i henhold til avtale hos noen som uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden. Tilsvarende gjelder om regress for ytelser som ellers er gitt i medhold av Tilleggskonvensjonens bestemmelser i anledning atomulykke som innehaver av atomanlegg her i riket eller i annen konvensjonstat har ansvaret for etter lovgivningen i noen slik stat.

Nåværende § 45 blir ny § 44 og skal lyde:

§ 44 (norsk domsmyndighet)

1. Søksmål om en innehavers eller *dennes* garantists ansvar for atomskade etter kapitlet her hører under norsk domstol:
 - a) når atomulykken er skjedd helt eller delvis *innenfor norsk territorium*,
 - b) *når atomulykken er skjedd helt eller delvis i norsk økonomisk sone, uten også å ha skjedd innenfor territoriet til en konvensjonstat*,
 - c) når vedkommende atomanlegg ligger her i riket og ulykken er skjedd utenfor noen konvensjonstats territorium, *eksklusive økonomiske sone eller annet område som er notifisert til OECDs generalsekretær etter Pariskonvensjonens artikkel 13 bokstav b*,
 - d) *når vedkommende atomanlegg ligger her i riket og ulykkesstedet ikke kan fastslås med sikkerhet, og*
 - e) *i tilfeller som nevnt i § 22 nr. 5, jf. § 23, hvis en atomulykke skjer helt eller delvis på norsk territorium eller i internasjonalt farvann utenfor norsk territorium.*
2. Søksmål om krav mot en innehaver eller *dennes* garantist etter § 27 nr. 3 annet punktum, § 31 nr. 2, § 39 nr. 2 eller § 43 kan dessuten reises i Norge når det er verneting her etter alminnelige prosessregler.
3. *Når Kongen treffer bestemmelse etter § 18 nr. 3, kan Kongen også fastsette særlige regler om norsk domsmyndighet.*

4. Søksmål om ansvaret kan likevel ikke reises eller fortsettes ved norsk domstol *etter* paragrafen her, dersom
 - a) *Det europeiske atomenergitribunal beslutter at et annet lands domsmyndighet gjelder, eller*
 - b) Kongen for å etterkomme bestemmelser om domsmyndighet i overenskomst med fremmed stat *beslutter* at saken ikke skal høre under norsk domsmyndighet.
5. Vedkommende departement kan av eget tiltak eller etter begjæring av en interessert forelegge for den nevnte internasjonale domstol spørsmålet om i hvilken stat søksmål skal reises. *For* å etterkomme bestemmelser om domsmyndighet m.m. i overenskomst med fremmed stat eller for å få gjort gjeldende krav mot innehaver her i riket eller *dennes* garantist i samsvar med reglene i kapitlet her, kan Kongen *beslutte* at søksmål om ansvar for atomulykke skal høre under norsk domsmyndighet også i tilfelle hvor dette ikke følger av *eller i medhold av* reglene i nr. 1 til 3 foran.

Nåværende § 46 blir § 45 og skal lyde:

§ 45 (lokalt verneting her i riket)

1. Søksmål som etter § 44 hører under norsk domsmyndighet, kan bare reises i den rettskrets her i riket der atomulykken skjedde, når ikke annet er sagt nedenfor i paragrafen her.
2. Er atomulykken skjedd utenfor riket, kan søksmål bare reises i den rettskrets der vedkommende atomanlegg her i riket ligger, eller – når saken gjelder ansvar for innehaver av atomanlegg i utlandet – i samsvar med tvisteloven § 4-3 annet ledd.
3. Kan søksmål om ansvar for samme atomulykke etter reglene foran reises i mer enn en rettskrets, fastsetter vedkommende departement hvor verneting skal være. Søksmål som nevnt i § 44 nr. 2 kan likevel reises i enhver rettskrets der det er verneting for saken etter alminnelige prosessregler. Etter søknad kan departementet også fastsette verneting dersom det ikke kan bringes på det rene i hvilken rettskrets søksmål skal reises etter reglene foran. Domstollovens kap. 2 får anvendelse.
4. Søksmål mot staten etter §§ 39 til 42 skal reises i samme rettskrets der det etter reglene foran i paragrafen her er verneting for søksmål mot innehaveren i anledning samme atomulykke.

Ny § 46 skal lyde:

§ 46 (*representasjon på vegne av skadelidte mv.*)

1. *En stat kan fremme krav om erstatning for atomskade på vegne av egne statsborgere eller perso-*

ner som er bosatt eller har opphold på sitt territorium, og som har samtykket i dette.

2. *En person som har fått overdratt til seg et krav om erstatning for atomskade eller som har fullmakt fra den skadelidte til å fremme kravet, kan fremme dette.*

I §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 og 59 sløyfes avsluttende punktum i paragrafoverskriften.

II

1. Stortinget samtykker i ratifikasjon av endringsprotokoll 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og endringsprotokoll 12. februar 2004 til Brusselkonvensjonen (tilleggskonvensjonen) 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område.

2. Ved ratifikasjonen av endringsprotokollen til Pariskonvensjonen skal Norge ta følgende forbehold:

«Norge tar, uten virkning i forhold til artikkel 2 bokstav a (iii), forbehold om retten til å anvende lavere erstatningsbeløp enn minstebeløpet fastsatt i artikkel 7 bokstav a for atomskade lidt i territoriet til, i havområde etablert i samsvar med folkeretten av, eller ombord på skip eller fly registrert i, annen stat enn Norge, i den utstrekning denne staten ikke på gjensidig grunnlag stiller tilsvarende ytelser til rådighet.»

III

1. Del I trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til ulik tid. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.
2. Del II trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 8. mai 2007

Anne Marit Bjørnflaten

leder

Elisabeth Aspaker

ordfører